

การแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจอุดร จังหวัดร้อยเอ็ด

The Politicians Interference in Police Organization : A Case Study of Roi Et Provincial Police

ฉัตรชัย ลาพานิชย์¹, อลงกรณ์ อรรคแสง², ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์³

Chatchai Lapanit ¹, Alongkorn Ekucasang ², Supasawad Chardchawarn ³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง 2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง ด้านการพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งโยกย้าย และการพิจารณาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจอุดร จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบบูรณาการโดยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แหล่งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดตำรวจจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 33 สถานี ระดับผู้บริหารจำนวน 54 คน และระดับปฏิบัติจำนวน 290 คน รวมทั้งสิ้น 344 คน ได้มาจากการสุ่มตามสัดส่วน แหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เกี่ยวข้องกับงานในการวิจัยนี้โดยตรง คือ ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดสถานีตำรวจจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 33 สถานี ทั้งในระดับผู้บริหารและปฏิบัติ จำนวน 66 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณความ (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1. ข้าราชการตำรวจมีความคิดเห็นโดยรวมต่อการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การแทรกแซงกระบวนการพิจารณาความดีความชอบอยู่ในระดับมาก, การแต่งตั้งโยกย้ายอยู่ในระดับปานกลาง และกระบวนการพิจารณาความดีความชอบอยู่ในระดับน้อย โดยข้าราชการตำรวจที่มีลักษณะงานต่างกันเห็นว่าการแทรกแซงโดยรวมและรายด้านต่อองค์กรตำรวจของนักการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง ด้านการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาความดีความชอบ ผู้บังคับบัญชาควรใช้ผลการปฏิบัติราชการเป็นหลักในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน, ด้านกระบวนการแต่งตั้งโยกย้าย ควรให้ผู้บังคับบัญชาใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นกรอบในการพิจารณาแต่งตั้งนั้นอย่างเคร่งครัด และด้านกระบวนการพิจารณาคดี ควรให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นให้ตรวจสอบกวดขันการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอย่างเคร่งครัดและใกล้ชิด

คำสำคัญ : การแทรกแซง, องค์กรตำรวจ, นักการเมือง

¹นิสิตปริญญาโท สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²ผศ.ดร. สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³รศ.ดร. สาขาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate the politician's interventions within Thai police organization; 2) explore the useful guidance and suggestions to terminate those politician's interventions, the staff promotion, staff transference and appointment, and the case consideration for a case study at Roi-Et Provincial Police Station.

The research methodology was based on an integration between Qualitative Research and Quantitative Research. Practically, the quantitative data was collected from the sample group of the police officers from 33 provincial police stations in Roi-Et province including 54 commissioned officers and 290 non-commissioned officers that were selected by proportional random sampling. Besides, the qualitative data was gained from the police officers from 33 provincial police stations as the key informants directly involved in this study consisting of 66 officers in both commissioned and non-commissioned ranks that were selected by purposive sampling. The research instruments for data collection were the questionnaire and structured interview form while the statistics for data analysis was used to find the mean, percentage, standard deviation, as well as content analysis.

The findings indicated that 1) the participant's overall attitude on the politician's intervention within the police organization was rated at an immediate level; namely, the intervention on the case consideration, the staff transference and appointment, and the staff promotion was high, immediate, and low, respectively. In this regard, the officers with different positions agreed that the politician's intervention on the police organization was different with statistical significance of .05; 2) In terms of guidance and suggestions, the commanders should take personal work performance as the first priority to promote the officers and increase their salary; to transfer or appoint the officers, the commander should strictly follow the fair consideration framework; and the officer's case consideration should be closely watched and directed by their straight commanders rank by rank.

Keywords : intervention, police organization, politician

¹Graduate Student in Master Program in Politics and Government, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

²Asst.Prof. Politics and Government, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

³Assoc. Prof. Politics and Government, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

บทนำ

การบริหารราชการแผ่นดินของไทยอยู่กับค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นเวลานานหลายร้อยปีจนกระทั่งถึงปัจจุบันสถาบันขุนนางหรือข้าราชการถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันหลักในฐานะของกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการของรัฐไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามพระบรมราชโองบายอย่างรัฐอาณัติ หรือปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลอย่างรัฐชาติในปัจจุบันก็ตาม

เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพสังคมเกษตรไปสู่การเป็นสังคมกึ่งเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม มีระบบการเมืองแบบเปิด ขณะเดียวกันสถาบันในภาคเอกชนและภาคประชาชนได้พัฒนามากขึ้น ทำให้ภาคราชการต้องมีการปรับตัวอย่างขนานใหญ่เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องกับภาวะความเปลี่ยนแปลง หน่วยงานต่างๆพยายามปรับตัวสร้างสัมพันธีในการทำงานกับบุคคลดังกล่าวทั้งการปรับตัวตามสภาพที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และรู้จักเรียกร้องสิทธิในฐานะประชาชนผู้เสียภาษี และเป็นผู้มีสิทธิทางการเมืองเพราะอำนาจสูงสุดมาจากประชาชน (จรูญ สุภาพ. 2531 : 2)

ภายใต้สภาวะการดังกล่าว ความสัมพันธ์อย่างละเอียดอ่อนระหว่างข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จากข้อเท็จจริงที่ว่านักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งนั้นดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการการเมืองโดยอาศัยรากฐานมาจากประชาชน ดังนั้นนักการเมืองจึงมีฐานะสองฐานะคือเป็นทั้งข้าราชการการเมืองและเป็นตัวแทนจากประชาชน แต่ขณะเดียวกันก็มีฐานะเป็นข้าราชการการเมือง มีอำนาจราชศักดิ์ได้รับพระราชทานเงินเดือน ได้รับเครื่องราชฯ และคุณความดีความชอบเช่นข้าราชการทั่วไป การปรากฏตัวของนักการเมืองในฐานะข้าราชการการเมือง ในแง่หนึ่งเป็นการก้าวล้ำเข้ามาในองค์กรหรืออาณัติของข้าราชการประจำ เกิดความสัมพันธ์ในทางอำนาจและความขัดแย้ง (ชัยอนันต์

สมุทรวณิช. 2536 : 5)

สถานการณ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน เมื่อมีการแต่งตั้งโยกย้ายโดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาระดับสูง ผู้มีอำนาจทางการเมืองมักจะใช้อำนาจแทรกแซงแต่งตั้งโยกย้ายซึ่งเป็นการทำลายหลักการตามระบบคุณธรรมของการบริหารงานบุคคล เมื่อจัดสรรคนของตนไปลงในตำแหน่งหน้าที่สำคัญตามอำนาจทางการเมืองย่อมรักษาผลประโยชน์ให้กับนักการเมืองจนบางครั้งทำให้การบริหารราชการอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แสดงให้เห็นว่าองค์กรตำรวจถูกแทรกแซงโดยนักการเมือง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก็พยายามจะปลดการแทรกแซงจากนักการเมืองตลอดมา แต่ก็ยังมีการแทรกแซงจากนักการเมืองอยู่เสมอ เช่น ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ผู้ทำหน้าที่ควบคุมตำรวจ มีอำนาจในการควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จและยังเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในการแต่งตั้งโยกย้ายพิจารณาความดีความชอบต้องมีการวิ่งเต้นใช้ระบบอุปถัมภ์ เมื่อได้รับตำแหน่งแล้วก็ต้องตอบแทนนักการเมือง (การบริหารงานบุคคล. 2555 : เว็บไซต์)

ในปัจจุบันองค์กรตำรวจจะมีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจหรือเรียกว่า กต.ตร. ประจำสถานีตำรวจโดยคัดเลือกจากประชาชนในพื้นที่แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรเนื่องจากว่าประชาชนที่เป็นคณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายพอสมควร ตำรวจระดับผู้บริหารหรือระดับหัวหน้าสถานีย่อมเป็นที่ต้องการของนักการเมือง เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้นมีความใกล้ชิดกับประชาชน สามารถให้ทุนให้โทษ หรือกดดันผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ให้ยอมปฏิบัติตามในสิ่งที่ฝ่ายการเมืองมีความต้องการได้จนทำให้บางครั้งสังคมไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นคนท้องถิ่นมีพื้นเพอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ดและปัจจุบันเป็นข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

การแทรกแซงการทำงานจากนักการเมืองในท้องถิ่นมาบ้าง จึงเป็นความสนใจที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงในท้องถิ่นของผู้วิจัยเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในองค์กรตำรวจ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อให้ทราบถึงการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองของกระบวนการพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งโยกย้าย และกระบวนการพิจารณาดีของตำรวจ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูล นำเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูล แนวทางในการแก้ไขปัญหา การป้องกันการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. การแทรกแซงกระบวนการพิจารณาความดีความชอบ หมายถึง การเลื่อนขั้นเงินเดือนให้กับข้าราชการตำรวจที่นักการเมืองให้การสนับสนุนโดยใช้อำนาจผ่านผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการพิจารณาความดีความชอบ
2. การแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้าย แยกออกเป็น 2 ส่วนคือ
 - 2.1) การแต่งตั้ง หมายถึง การเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น กฎหมายได้กำหนดและบังคับให้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น
 - 2.2) การโยกย้าย หมายถึง การย้ายไป

ดำรงตำแหน่งในระดับเท่าเดิม มีผลกระทบต่อผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารต้องการวิ่งเต้นไปอยู่ที่สถานที่ที่ต้องการมีผลงานและความก้าวหน้าในชีวิตราชการ ส่วนผู้ปฏิบัติ ต้องการย้ายกลับภูมิลำเนาหรืออยู่ใกล้ครอบครัว จึงมีการวิ่งเต้นเข้าหาผู้มีอำนาจ นักการเมืองที่สามารถช่วยเหลือได้

3. การแทรกแซงกระบวนการพิจารณาดีของตำรวจ แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1) การแทรกแซงระดับผู้ปฏิบัติ หมายถึง นักการเมืองแทรกแซงกับผู้ปฏิบัติโดยตรง แต่เป็นความผิดเล็กน้อย เช่น ความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก ความผิดลหุโทษที่มีอัตราโทษปรับ นักการเมืองจะร้องขอไม่ให้จับกุม หรือเสียค่าปรับน้อยลง

3.2) การแทรกแซงระดับผู้บริหาร หมายถึง นักการเมืองแทรกแซงกับผู้สามารถสั่งการได้ เช่น ร้องขอให้ช่วยเหลือตนเองหรือกลุ่มบุคคลของตนให้ช่วยคดีในความรับผิดชอบของตำรวจ ซึ่งส่วนมากจะเป็นนักการเมืองระดับชาติ กล่าวคือการรวบรวมพยานหลักฐาน และขั้นตอนที่พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นในสำนวนสอบสวน คือ สั่งฟ้อง หรือ สั่งไม่ฟ้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 33 สถานี ทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ จำนวนทั้งสิ้น 2,424 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 33 สถานี ระดับผู้บริหารจำนวน 54 คน และระดับปฏิบัติ จำนวน 290 คน รวมทั้งสิ้น 344 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1973 : 727) และใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบบูรณาการโดยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งกรอบแนวคิดของการวิจัย แบ่งเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ราชการ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน กลุ่มงาน และอัตราเงินเดือน เป็นลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 ทศนคติของข้าราชการตำรวจต่อการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert Five Rating Scales)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง

วิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการศึกษา
3. นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้อง
4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์พิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา
5. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะหา

คุณภาพของเครื่องมือโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และหาค่าความเชื่อมั่นทางสถิติตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

6. จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามจัดส่งทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 33 สถานี พร้อมแนบซองจดหมายตอบกลับ

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ตอบรับกลับมาแล้ว

3. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form) สำหรับประมวลข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. นำข้อมูลมาบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีและขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิธีเชิงคุณภาพ ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสัมภาษณ์โดย

กำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดของการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนจัดเตรียมชุดคำถาม และวิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบล่วงหน้า

วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นเสนอให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาทำการปรับปรุงจนแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างมีความถูกต้องครบถ้วนตามตัวแปรที่ศึกษา

3. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เตรียมสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้วิธีผสมผสานระหว่างการสัมภาษณ์แบบสนทนอย่างไม่เป็นทางการกับการสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า
2. หลักเกณฑ์การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ รวมจำนวน 66 คน ได้จากแต่ละสถานีกัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการให้สัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไปถึง ผบก.ภ.จว.ร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้แต่ละสถานีกัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรในการตอบแบบสัมภาษณ์
2. นัดหมายผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าโดยแจ้ง

รายละเอียดเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์
4. การสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลโดยอาศัยกรอบและแนวคิดเป็นปัจจัยสำคัญในการตั้งประเด็นคำถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล สรุปผลและแปลความหมายของการวิจัย
2. การพรรณนาคอนเทนต์ (Content Analysis)

ผลการศึกษา

1. ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุราชการมากกว่า 20 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ลักษณะงานระดับผู้ปฏิบัติ กลุ่มงานป้องกันปราบปราม และอัตราเงินเดือน 20,001 บาท ขึ้นไป
2. ข้าราชการตำรวจมีความคิดเห็นโดยรวมต่อการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยคือการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาความดีความชอบ ระดับปานกลางคือการแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้าย และระดับมากคือการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาคดีของตำรวจ
3. ข้าราชการตำรวจที่มีลักษณะงานต่างกันเห็นว่าการแทรกแซงโดยรวมและรายด้านต่อองค์กรตำรวจของนักการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ได้แก่
 - 4.1 ด้านการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาความดีความชอบ มีการแทรกแซงจากนักการเมือง

เมื่อน้อยมาก เนื่องจากว่า ผู้บังคับบัญชาจะใช้การพิจารณาจากผลการปฏิบัติราชการในรอบปีที่ผ่านมา ในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมี ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นได้ตรวจสอบหลักฐานและประเมินผลงานของผู้รับการประเมิน และควรให้ผู้บังคับบัญชาใช้ผลการปฏิบัติราชการ เป็นหลักในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน

4.2 ด้านการแทรกแซงกระบวนการแต่งตั้งโยกย้าย คือ การแต่งตั้งโยกย้ายระดับผู้บริหาร มีการแทรกแซงจากนักการเมือง เนื่องจากผู้มีอำนาจทางการเมืองสามารถช่วยเหลือในการแต่งตั้งได้ โดยผ่านผู้บังคับบัญชาระดับสูง และควรให้ผู้บังคับบัญชาใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นกรอบในการพิจารณาแต่งตั้งนั้นอย่างเคร่งครัด หากจะใช้อำนาจและดุลพินิจในการพิจารณานั้นควรคำนึงถึงหลักคุณธรรมก่อน

4.3 ด้านการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาติของตำรวจ คือ มีการแทรกแซงน้อยมาก ส่วนมากจะเป็นการร้องขอจากนักการเมืองท้องถิ่นมากกว่าโดยเป็นคดีความผิดเล็กน้อย เช่น ในคดีมีอัตราโทษปรับ ส่วนคดีความผิดที่มีอัตราโทษสูงยังไม่มีการแทรกแซงแต่อย่างใด จะมีแต่เพียงทราบจากข่าวการเกิดคดีอุกฉกรรจ์ในท้องที่จังหวัดอื่น ที่นักการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องแล้วทำให้ภาพพจน์ของตำรวจไม่โปร่งใสในสายตาประชาชน และควรให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นให้ตรวจสอบกวดขันการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอย่างเคร่งครัดและใกล้ชิด

อภิปรายผล

1. การแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองด้านกระบวนการพิจารณาความดีความชอบอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานบุคคลของตำรวจมีการพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนไม่ว่าจะเป็นคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ความอาวุโสและประสบการณ์ เป็นต้น โดยนักการเมืองแทบจะไม่มีโอกาสที่จะแทรกแซงซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนรงค์ดี

ม่วงศรี (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการบริหารงานบุคคลของตำรวจมีการพิจารณาความดีความชอบโดยมีหลักเกณฑ์ชัดเจนทำให้ตำรวจมีโอกาสในการได้รับการพิจารณาความดีความชอบจากความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทสรฐ เมืองอ่ำ, พลโท (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความรู้ความสามารถ ความเหมาะสม บุคลิกลักษณะส่วนตัว ความอาวุโส ประสบการณ์ทำงาน ตลอดจนตำแหน่งในอดีตและปัจจุบัน มีบทบาทและอิทธิพลต่อการก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้นำที่ดีและมีความโดดเด่นที่เหนือกว่าและเหมาะสมกว่าผู้อื่น

2. การแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองด้านการแต่งตั้งโยกย้าย อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการโยกย้ายตำแหน่งจากสำนักงานใหญ่หรือส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคต่างกันอยู่มากจึงเกิดการวิ่งเต้นในเรื่องการโยกย้ายตำแหน่งกันอยู่เสมอ โดยนักการเมืองอาจจะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทเข้ามาใช้อำนาจใช้อิทธิพลแทรกแซงบีบบังคับให้แต่งตั้งโยกย้ายตำรวจซึ่งเป็นพรรคพวกหรือญาติพี่น้องของตนไปดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ตามที่ตนต้องการหรือเพื่อนำไปเป็นฐานทางการเมืองให้แก่ตนหรือพรรคพวก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนรงค์ดี ม่วงศรี (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการบริหารงานบุคคลของตำรวจมีการเลื่อนขั้นการโยกย้ายสับเปลี่ยนมักจะมีฝ่ายการเมืองเข้ามามีบทบาทในการพิจารณา มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ที่เป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอกในการพิจารณา, สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมชาติ เสี่ยมภักดี (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าข้าราชการตำรวจเห็นว่ามียระบบอุปถัมภ์มีการฝากฝังข้าราชการตำรวจที่ตนใกล้ชิดให้ได้รับการแต่งตั้ง เลื่อนขั้น ถือเป็นเรื่องปกติ ส่วนคนที่ทำงานโดยไม่มีพรรคพวกให้การอุปถัมภ์จะไม่มีโอกาสที่จะก้าวหน้าในหน้าที่ราชการมากนัก

3. ข้าราชการตำรวจมีความคิดเห็นโดยรวมต่อการแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมืองด้านการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาติของตำรวจอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่ตำรวจจะกระทำตนให้อยู่

เหนือกฎหมายก็ไม่ใช้เรื่องที่ยากนักเพราะตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมายเองและถ้าฝ่ายที่มีอำนาจทางการเมืองสามารถที่จะควบคุมองค์กรตำรวจได้ก็สามารถที่จะอยู่เหนือกฎหมายได้และใช้ตำรวจเป็นเครื่องมือของตนไม่ว่าการกระทำนั้นจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พันธศักดิ์ ศาสนอนันต์ (2531 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการเมืองไทยกับการบริหารงานตำรวจ มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งในอดีตถึงปัจจุบัน โดยนักการเมืองได้พยายามเข้ามามีบทบาทอำนาจอิทธิพลและพยายามชี้นำการปฏิบัติการกิจหน้าที่ของกรมตำรวจบางส่วนและในขณะเดียวกันนั้นข้าราชการตำรวจได้พยายามเข้าสู่การเมืองมากขึ้นเพื่อเข้ามาส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในระดับชาติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภดล เพ็ชรคำ (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าอิทธิพลทางการเมืองมีผลกระทบต่องานบริหารงาน อำนาจหน้าที่ และการบริหารงานของตำรวจ การเมืองและตำรวจไทยมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เกื้อกูลกัน ตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองซึ่งมีสาเหตุมาจากตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และมีกำลังคนในการรักษาความสงบเรียบร้อย โครงสร้าง และการบริหารงานของกรมตำรวจเอื้ออำนวยต่อการครอบงำทางการเมือง และลักษณะค่านิยมในระบบราชการไทย เอื้ออำนวยต่อการถูกอิทธิพลทางการเมืองครอบงำ

4. ข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีลักษณะงานต่างกันเห็นว่าการแทรกแซงโดยรวมและรายด้านต่อองค์กรตำรวจของนักการเมืองแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธวัชชัย นาคฤทธิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นของกรมตำรวจที่ผ่านมามักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาแต่งตั้ง มีการนำระบบอุปถัมภ์เข้ามาใช้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.7 เชื่อว่า หลักเกณฑ์ที่กรมตำรวจได้ใช้ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นมีความชัดเจนและเหมาะสม ร้อยละ 16.7 เห็นด้วยว่าการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของ

กรมตำรวจใช้หลักความรู้ความสามารถมากกว่าระบบเตี๊ยมเส้นเตี๊ยมฝาก และร้อยละ 62.7 ไม่เชื่อว่า ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของกรมตำรวจไม่มีการใช้ระบบเส้นสาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้าราชการตำรวจมีความคิดเห็นโดยรวมต่อการแทรกแซงขององค์กรตำรวจของนักการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาคดีของตำรวจ ดังนั้นผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นควรมีการกวดขันในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีองค์กรตำรวจเป็นหลัก ไม่ทำตามคำสั่งของนักการเมืองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

1.2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำร่าง พร.บ.ตำรวจแห่งชาติแก้ไขใหม่ให้นักการเมืองเข้ามาแทรกแซงองค์กรตำรวจได้ควรให้เป็นองค์กรอิสระเช่นอัยการและศาล

1.3 รัฐบาลและกระทรวงการคลังควรพิจารณาเพิ่มเงินเดือน เงินค่าเสี่ยงภัย เงินประจำตำแหน่งให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เหมาะสมกับสถานการณ์และค่าครองชีพในปัจจุบันโดยพิจารณาให้ใกล้เคียงกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ และเพิ่มบทลงโทษกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำความผิดจากตำแหน่งหน้าที่การงานด้วยเพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ

1.4 ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานตำรวจควรมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนปฏิบัติหน้าที่ในทุกสายงานเพื่อให้เกิดความรอบรู้ในการปฏิบัติหน้าที่และทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะทำให้ข้าราชการตำรวจได้ทราบถึงความกดดันของตนเอง

1.5 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรเน้นการบริหารงานบุคคลในองค์กรตำรวจ ให้มี

ประสิทธิภาพโดยใช้ระบบคุณธรรมในการคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ประสพการณ์ในการทำงานสูง ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาต่อต้านระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

1.6 ฝ่ายนิติบัญญัติต้องบัญญัติกฎหมาย ห้ามมิให้ให้นักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีของข้าราชการตำรวจ เพราะบ่อยครั้งที่ความเห็นของนักการเมืองทำให้กระบวนการพิจารณาคดีของตำรวจล่าช้า และเกิดการเลือกปฏิบัติทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่เจ้าพนักงานตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ได้ทราบว่าการศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่นมีความคิดเห็นเหมือน หรือแตกต่างจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้หรือไม่

2.2 ควรศึกษาจากเจ้าพนักงานตำรวจที่ประสบปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อจะได้ทราบถึงประเด็นปัญหาจากการแทรกแซงทางการเมืองที่แท้จริง จากประสบการณ์ตรง เพื่อจะได้หาวิธีป้องกันการแทรกแซงทางการเมืองที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงยุติธรรม. (2555). **การบริหารงานบุคคล**.

สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2555, จาก
http://www.moj.go.th/upload/main_tip/uploadfiles/184_4482.doc.

จตุรนต์ สุภาพ. (2531). **การพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2536). **การเมืองกับการบริหาร**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทสรฐ เมืองอ่ำ, พลโท. (2541). **การคัดเลือกผู้นำเหล่าทัพ ศึกษาเฉพาะกรณีกองทัพบก**. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ธวัชชัย นาคฤทธิ์, พ.ต.ต. (2540). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานตำรวจภูธรภาค**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

นภดล เพ็ชรคำ. (2536). **การเมืองกับตำรวจ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

นรงค์ดี ม่วงศรี, ร.ต.อ. (2544). **ทัศนคติของข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรต่อบทบาทนักการเมืองในการเลื่อนตำแหน่งและแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ : ศึกษากรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 8**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พันธศักดิ์ ศาสสอนันต์, ร้อยตำรวจเอก. (2545).

การเมืองไทยกับการบริหารงานตำรวจ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

_____. (2531). **การเมืองไทยกับการบริหารงานตำรวจ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ศุภวัฒนากร วงศ์วนสุ และพิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2550). **สถิติพื้นฐานเพื่อผู้บริหารท้องถิ่น : เอกสารตำราหลักประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาสถิติสำหรับนักบริหารท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น**.

สมชาติ เสงี่ยมภักดี, ร.ต.อ. (2544). ระบบอุปถัมภ์ใน

สังคมไทยศึกษากรณีการแต่งตั้งโยกย้าย

ข้าราชการตำรวจสัญญาบัตร.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

สิริวุฒิ หงส์พานิช. (2530). ตำรวจกับการเมือง.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

บัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

Yamane, Taro. Statistics : an Introductory
Analysis. New York : Harper and
Row, 1967.